

הצעת חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מס הכנסה שלילי) (תיקון מס' 9), התשע"ו-2016

1. תיקון שם החוק. בחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מס הכנסה שלילי), התשס"ח-2007 (להלן – החוק העיקרי), בשם החוק, במקום "(מס הכנסה שלילי)" יבוא "(מענק עבודה)".

דבריו הסבר

לאוכלוסייה זו מאפיינים ייחודיים בהקשר של שוק העבודה והיא מתמודדת עם קשיים כלכליים מיוחדים.

עוד מוצע להוסיף תגמולי מילואים להכנסות שניתן לקבל בעדן את המענק. כמו כן מוצע לבטל את הדרישה הקיימת היום בחוק לגבי עצמאים, שלפיה הגשה מקוונת של הדוח השנתי (לפי פקודת מס הכנסה) היא תנאי לקבלת המענק. הגשת הדוח תיעשה, על פי המוצע, בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה החלות לעניין העצמאי. לעניין זה מוצע גם להשוות את ההוראות לעניין תשלום המענק החלות על עצמאים להוראות כאמור החלות על שכירים.

מוצע גם להאריך את פרק הזמן להגשת תביעה למענק לפי החוק ולהקדים את מועדי התשלום, וכן לקבוע הוראות שימנעו את עיקול כספי המענק, לפרק זמן מסוים, בהתאם לתנאים המפורטים בהצעה.

לבסוף, מוצע לתקן את שם החוק כך שהמונח "מס הכנסה שלילי" יוחלף במונח "מענק עבודה". בכך ניתן דגש לחשיבותו של החוק ביצירת תמריץ ותגמול על עבודה.

סעיף 8 לחוק קובע מנגנון לעדכון הסכומים הנקובים בסעיפים 2 עד 6 לחוק בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן, וקובע כי הסכומים המעודכנים כאמור יפורסמו בידי שר האוצר בהודעה ברשומות, מדי שנה בשנה, עד יום 31 באוגוסט. יצוין כי הסכומים הנקובים בהצעה, כמו גם בדברי ההסבר, הם הסכומים כפי שעודכנו לאחרונה ופורסמו בהודעה על עדכון סכומים לפי החוק (ר' י"פ התשע"ה, עמ' 8552).

הצעה זו התפרסמה בעבר בהצעות חוק הממשלה התשע"ד, עמ' 948, והיא מתפרסמת כעת בשנית, בעדכון הסכומים בהתאם להודעה הנזכרת, וכן בכמה תיקונים, בסעיפים 6, 8, 14 ו-19 להצעה.

סעיף 1 החוק מקנה זכויות לעובדים בעלי הכנסות נמוכות. עם זאת, החוק כשמו היום – חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מס הכנסה שלילי) – עלול לעורר קונוטציות שליליות ולהרתיע זכאים פוטנציאליים מהגשת בקשה לקבלת המענק. לפיכך, מוצע להחליף את המונח "מס הכנסה שלילי", בשם החוק, במונח "מענק עבודה", המבהיר שהמענק ניתן בשל עבודה ומבטא בצורה טובה יותר את מהות החוק.

כללי במסגרת יישום מדיניות הממשלה לתמיכה בעובדים בעלי הכנסה נמוכה, נחקק בסוף שנת 2007 חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מס הכנסה שלילי), התשס"ח-2007 (להלן – החוק). החוק מקנה זכאות לקבלת מענק לעובדים ולעצמאים שהם חלק מכוח העבודה, אך הכנסתם השנתית נמוכה, וזאת בהתאם לתנאים שנקבעו בחוק. מעבר להיותו תמריץ ליציאה לעבודה, מהווה המענק המשולם לפי החוק כלי לצמצום פערים חברתיים וכלכליים ולהקטנת ממדי העוני בישראל.

תחילה הופעל החוק, בהתאם להוראות סעיף 26(ג) שבו, באזורים מוגבלים, ואולם החל בשנת המס 2011, בעקבות תיקונו של החוק בחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 170), התשס"ט-2009 (ס"ח התשס"ט, עמ' 152), ובחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, הורחבה התכנית לתשלום המענק לפי החוק, לפריסה כלל ארצית.

בשנת 2014 היו זכאים למס הכנסה שלילי בסביבות 347,000 שכירים ו-45,000 עצמאים, ואולם רק בסביבות 275,000 זכאים כאמור קיבלו בפועל את המענק. המענקים ששולמו בשל שנת המס 2013 לעובדים ולעצמאים הזכאים למענק היו בסכום כולל של כ-910 מיליון שקלים חדשים, ובשנת 2014 עלה הסכום האמור ועמד על כ-950 מיליון שקלים חדשים.

משנת 2007 ועד היום, התעוררו כמה סוגיות בקשר ליישומן של החוק שהצעת החוק (להלן – ההצעה) באה לתת להן מענה.

תכליתה של ההצעה להיטיב עם מקבלי המענק ולהקל עליהם בכמה דרכים. ההצעה באה להיטיב את מצבן של אוכלוסיות נזקקות הזכאיות למענק. כך לדוגמה, מוצע לקבוע כי עובד שנקבע לו שכר מינימום מותאם (מופחת), הזכאי למענק, יוכל לקבל את המענק באותו טווח הכנסות המזכה עובדים אחרים במענק (סעיף 6 להצעה). זאת בעוד שהיום עובד כאמור זכאי למענק בשל הכנסה המגיעה לכל היותר עד גובה מכפלת סכום ההכנסה המרבי המקנה זכאות למענק ביחס שבין שכר המינימום המותאם לו לבין שכר המינימום במשק. כמו כן מוצע להגדיל את טווח ההכנסה המקנה זכאות למענק במקרה של עובד שהוא הורה יחיד (כהגדרתו המוצעת בסעיף 8 להצעת החוק), שכן

¹ ס"ח התשס"ח, עמ' 84; התשע"ב, עמ' 674.

(1) ההגדרה "בעל שליטה" ו"קרוב" – תימחק;

(2) במקום ההגדרה "הכנסה חודשית ממוצעת" יבוא:

"הכנסה חודשית ממוצעת" – סך כל הכנסת העבודה של עובד בשנת המס, כשהוא מחולק במספר חודשי העבודה בפועל, ואם היתה לעובד בשנת המס הכנסה מעסק או ממשלח יד – סך כל הכנסת העבודה בתוספת סך כל הכנסתו מעסק או ממשלח יד באותה שנת מס, כשהסכום המתקבל מחולק במספר חודשי ההכנסה בפועל; לעניין זה, "חודשי ההכנסה בפועל" – 12 חודשים, ולגבי מי שפתח עסק או מי שהחל לעסוק במשלח יד במהלך שנת מס או שחדל לעסוק בעסקו או במשלח ידו במהלך שנת מס, לגבי אותה שנת מס – חודשי העבודה בפועל, בצירוף מספר החודשים שבהם העסק היה פעיל ושאינם חופפים לחודשי העבודה בפועל;

דברי הסבר

כ"ב-זוג, אח, אחות, הורה, הורי הורה, צאצא וצאצאי בן-הזוג, ובן-זוגו של כל אחד מאלה". מוצע להחליף את ההגדרה הקיימת בהפניה להגדרה רחבה יותר. לשם כך מוצע לקבוע כי "קרוב" הוא קרוב כאמור בפסקאות (1), (3) ו-(4) להגדרה "קרוב" שבסעיף 88 לפקודת מס הכנסה. ההגדרה המוצעת מאפשרת מניעה אפקטיבית יותר של תכנוני מס בין קרובים, הנעשים לשם קבלת מענק עבודה.

וזה נוסח ההגדרה "בעל שליטה" ו"קרוב" שמוצע למחוק:

"בעל שליטה" ו"קרוב" – כהגדרתם בסעיף 32(9) לפקודה;.

לפסקה (2)

על פי ההגדרה הקיימת של "הכנסה חודשית ממוצעת" בסעיף 1 לחוק, לצורך חישוב ההכנסה האמורה יש לחלק את סך כל הכנסת העבודה (כהגדרתה בחוק) בשנת המס, במספר חודשי העבודה בפועל (כהגדרתם בחוק) בשנת המס, ולהוסיף לתוצאה המתקבלת את סך כל ההכנסה מעסק או משלח יד (כהגדרתה בחוק) כשהוא מחולק ב-12. התוצאה המתקבלת מהחישוב המתואר לעיל לא משקפת בכל המקרים את ההכנסה החודשית הממוצעת האמיתית. כך הוא הדבר, למשל, במקרה שבו לתובע יש הכנסות מעבודה במספר חודשים מועט במהלך שנת המס, וכן הכנסות ממשלח יד במשך כל שנת המס. על פי לשון החוק, לצורך חישוב ההכנסה החודשית הממוצעת, תחולק ההכנסה ממשלח יד שהתקבלה במהלך כל שנת המס ב-12, ואל הסכום המתקבל תיווסף הכנסת העבודה של התובע כשהיא מחולקת במספר חודשי העבודה בשנת המס. התוצאה המתקבלת אינה מבטאת את הכנסתו הממוצעת של העובד על פני 12 חודשים.

על כן, מוצע לשנות את דרך החישוב של ההכנסה החודשית הממוצעת לגבי מי שעבד בשנת המס שבשלה מתבקש המענק, הן כשכיר והן כעצמאי. על פי המוצע, "הכנסה חודשית ממוצעת" תחושב, לגבי מי שעבד כשכיר בלבד, באמצעות חלוקת סך כל הכנסת העבודה של השכיר בשנת המס במספר החודשים שבהם עבד; לגבי מי שהיה עצמאי בלבד – בדרך של חלוקת סך כל הכנסתו מעסק או ממשלח יד בשנת המס ב-12; ולגבי מי שפתח עסק או החל

סעיף 2 לצורך התיקונים המוצעים בהצעה זו, מוצע למחוק, לתקן או להחליף הגדרות קיימות בסעיף 1 לחוק, כפי שיפורט להלן.

לפסקאות (1), (6) ו-(7)

מוצע למחוק את ההגדרה "בעל שליטה" ו"קרוב" ולתקן את ההגדרה "עובד", כפי שיפורט להלן.

"עובד" מוגדר בסעיף 2 לחוק כ"יחיד שהוא תושב ישראל, שמלאו לו 23 שנים ושהיתה לו הכנסת עבודה, בשנת המס, למעט יחיד שמתקיים בו אחד מאלה:

(1) היחיד קיבל הכנסת עבודה מאת קרובו;

(2) היחיד קיבל הכנסת עבודה מאת חבר בני אדם

שהיחיד או קרובו הם בעלי שליטה בו."

לפי אותה הגדרה, עובד אשר קיבל הכנסת עבודה מאת קרובו, או מאת חבר בני אדם שהעובד או קרובו הם בעלי שליטה בו, בחודש כלשהו במהלך שנת המס, אינו נחשב לעובד לצורך החוק, ועל כן אינו זכאי לקבל מענק עבודה לפיו. הגדרה זו נועדה למנוע ניצול לרעה של הזכאות למענק באמצעות העסקה פיקטיבית. ואולם על פי ההגדרה האמורה, עובד אינו זכאי למענק גם בעד חודשי עבודה בשנת המס שבהם לא עבד אצל קרובו, על אף שבחודשים אלה אין חשש לניצול לרעה של הזכאות כאמור.

מתוך רצון לסייע לאוכלוסייה שהחוק בא להיטיב עמה, מוצע למחוק מההגדרה "עובד" את ההחרגה של מי שקיבל הכנסת עבודה מקרובו (פסקאות (1) ו-(2) להגדרה), כך שאדם כאמור ייחשב ל"עובד" לצורך החוק וזכאותו לקבלת המענק לפי החוק לא תישלל. ואולם כדי למנוע ניצול לרעה כמתואר לעיל, מוצע לקבוע בסעיף 4 להצעה, כי המענק ישולם רק בעד החודשים שבהם תובע המענק לא עבד אצל קרוב.

לאור התיקון המוצע לעיל, מוצע למחוק את ההגדרה "בעל שליטה" ששימשה רק לצורך ההגדרה "עובד" ואינה נדרשת עוד.

ההגדרה "קרוב" שבסעיף 1 לחוק מפנה היום למונח כמשמעותו בסעיף 76(ד) לפקודת מס הכנסה, שמגדיר "קרוב"

- (3) בהגדרה "הכנסה מעסק או משלח יד", אחרי "לחוק האמור" יבוא "ולרבות תגמול בעד ימי שירות במילואים המשתלם לפי פרק י"ב לחוק הביטוח הלאומי";
- (4) בהגדרה "הכנסת עבודה", בפסקה (3), בסופה יבוא "ולמעט תגמול בעד ימי שירות במילואים המשתלם לפי פרק י"ב לחוק הביטוח הלאומי";
- (5) בהגדרה "חודש עבודה בפועל", אחרי "תקופת מחלה" יבוא "תקופת שבתון";
- (6) בהגדרה "עובד", הסיפה החל במילים "למעט יחיד שמתקיים בו אחד מאלה" – תימחק;
- (7) אחרי ההגדרה "הפקודה" יבוא:
- "קרוב" – קרוב כאמור בפסקאות (1), (3) ו-(4) להגדרה "קרוב" שבסעיף 88 לפקודה;.

החלפת כותרת פרק ב'

3. במקום כותרת פרק ב' יבוא:

"פרק ב': מענק לעובד שכיר"

- תיקון סעיף 2 4. בסעיף 2 לחוק העיקרי, ברישה, אחרי "חודש עבודה בפועל בשנת המס" יבוא "אשר בו לא קיבל הכנסת עבודה מאת קרובו".
- תיקון סעיף 3 5. בסעיף 3 לחוק העיקרי –
- (1) ברישה, במקום "לפי סעיף 2" יבוא "לפי פרק זה";

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לקבוע כי לצורך חישוב ההכנסה החודשית הממוצעת של עובד בשנת מס (שהיא הבסיס לחישוב המענק) יובאו בחשבון כלל ההכנסות מעבודה שהיו לעובד, לרבות הכנסת עבודה שהתקבלה מקרובו, וסך ההכנסות כאמור יחולק בכל חודשי העבודה של העובד בפועל, לרבות חודשי העבודה אצל קרובו. עם זאת, מוצע כי המענק החודשי ישולם לעובד רק בעד חודשי העבודה שבהם לא היתה לו במקביל גם הכנסת עבודה מקרובו. ההסדר המוצע, המתחשב מצד אחד בחודשי העבודה אצל קרוב לצורך חישוב המענק, ומצד שני אינו מאפשר תשלום מענק בעד חודשים אלה, מהווה איזון ראוי בין הפגיעה בעובד המועסק על ידי קרובו לבין התכלית של מניעת ניצול לרעה של החוק בדרך של תשלום שכר באופן פיקטיבי לקרובים לצורך קבלת מענק עבודה.

סעיף 5 סעיף 3 לחוק קובע סייגים לזכאות עובד למענק לפי סעיף 2 לחוק. לאור הוספת סעיף 6 לחוק בנוסחו המוצע בסעיף 8 להצעה, מוצע לתקן את סעיף 3 לחוק כך שהסייגים לזכאות למענק עבודה יחולו על כל עובד הזכאי למענק לפי פרק ב' לחוק, ולא רק על עובד הזכאי למענק לפי סעיף 2 לחוק.

לפי פסקה (1) שבסעיף 3 לחוק, הזכאות למענק לא תחול על עובד שהיתה לו במועד כלשהו בשנת המס זכות במקרקעין, למעט אם הזכות שיש לו היא בדירת מגורים יחידה. מוצע להחריג מגדר זכות במקרקעין בהקשר זה גם דירת מגורים שחלות לגביה הוראות סעיף 9(ג) (2) לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963. כך, לא תישלל זכאותו של עובד למענק בשל כך שבמועד כלשהו בשנת המס היו בבעלותו שתי דירות מגורים, וזאת אם הוא נמצא בתהליך של החלפת דירת מגורים יחידה אחת בדירת מגורים יחידה אחרת, וכל עוד מכירת הדירה הראשונה מתבצעת בתוך 24 חודשים מיום רכישת הדירה השנייה, ובמקרה של רכישת דירה מקבלן – בתוך 12

לעסוק במשלח יד במהלך שנת מס או שחדל לעסוק בעסקו או משלח ידו במהלך שנת מס – כשסך ההכנסות כאמור מחולק במספר החודשים שבהם העסק היה פעיל (בין אם היו לו באותם חודשים הכנסות מהעסק ובין אם לאו). לגבי שכיר שהיתה לו בשנת המס גם הכנסה מעסק או ממשלח יד, תחושב ההכנסה החודשית הממוצעת בדרך של חיבור סך הכנסת העבודה שלו וסך כל הכנסות מעסק או ממשלח יד בשנת המס, וחלוקת הסכום המתקבל ב-12. ואולם אם אדם כאמור (שעבד הן כשכיר והן כעצמאי באותה שנת מס) עסק בעסקו או במשלח ידו רק בחלק משנת המס, יחולק הסכום המתקבל מצירוף סך ההכנסות כאמור בחודשי העבודה בפועל, בתוספת מספר החודשים שבהם העסק היה פעיל ושאינם חופפים לחודשי העבודה בפועל.

לפסקאות (3) ו-(4)

מוצע כי ההגדרות "הכנסה מעסק או משלח יד" ו"הכנסת עבודה" יכללו גם תגמול בעד ימי שירות במילואים המשתלם לפי פרק י"ב לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי). זאת משום שרואים את התגמול האמור, המהווה תחליף להכנסות האמורות, כחלק מאותן הכנסות, בדומה לדמי לידה וגמלה לשמירת היריון המשתלמים לפי חוק הביטוח הלאומי. יצוין כי תקופת שירות המילואים נכללת כבר היום בגדר חודשי העבודה בפועל לפי החוק.

לפסקה (5)

מוצע לקבוע שגם תקופת שבתון תיכלל בהגדרה "חודש עבודה בפועל", כך שהעובד יהיה זכאי למענק גם בעד תקופה שבה נמצא בשבתון.

סעיף 3 לאור השינוי המוצע של שם החוק, בסעיף 1 להצעה, מוצע למחוק את המילים "מס הכנסה שלילי" מכותרת פרק ב' שעניינו מענק לעובד שכיר.

סעיף 4 סעיף 2 לחוק קובע את התנאים לזכאות עובד למענק. כאמור בדברי ההסבר לסעיף 2 להצעה,

(2) בפסקה (1), אחרי "דירת מגורים יחידה" יבוא "ואינה דירת מגורים שחלות לגביה הוראות סעיף 9(ג1)(2)(ב) לחוק מיסוי מקרקעין" ובמקום הסיפה החל במלים "לעניין זה, "דירת מגורים" יבוא: "לעניין זה –

"דירת מגורים" – כהגדרתה בסעיף 9(ג) לחוק מיסוי מקרקעין;

"זכות במקרקעין" – כהגדרתה בחוק מיסוי מקרקעין";

(3) פסקה (3) – תימחק.

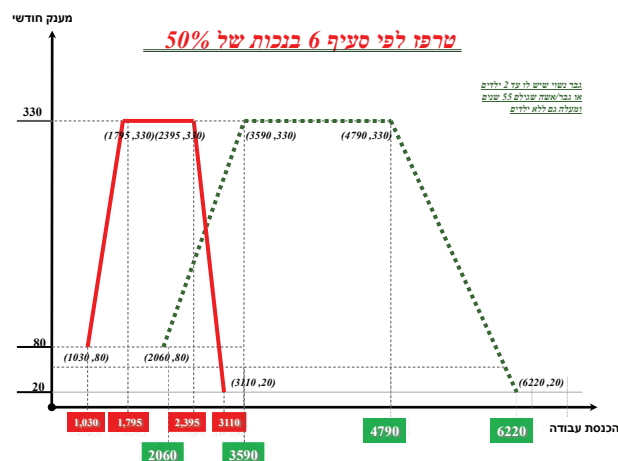
6. בסעיף 6(א) לחוק העיקרי, במקום הסיפה החל במילים "כך שבכל מקום" יבוא "כך שבכל מקום, המילים "שמלאו לו 55 שנים" – יימחקו, במקום "2,060 שקלים חדשים" ו"3,590 שקלים חדשים" יבוא סכום כאמור כשהוא מוכפל במקדם, ובמקום "1,200 שקלים חדשים" יבוא "4,790 שקלים חדשים בניכוי המכפלה של 3,590 שקלים חדשים במקדם".

ד ב ר י ה ס ב ר

לשכר המינימום המותאם), והוא מפסיק להיות זכאי למענק, בעוד שעובד שלא נקבע לו שכר מינימום מותאם, באותו היקף הכנסה, עדיין זכאי למענק. כמו כן, יש מקרים שבהם הכנסתו של עובד שנקבע לו שכר מינימום מותאם, עוברת את התחום העליון של היקף ההכנסה המזכה במענק מרבי (שנקבעה לו, בהתאם לשכר המינימום המותאם), כך שסכום המענק שלו הוא זכאי פוחת, והוא זכאי למענק נמוך מזה שזכאי לו עובד שלא נקבע לו שכר מינימום מותאם, באותה רמת הכנסה. זאת על אף שכושר השתכרות מותאם אין משמעותו יכולת להתקיים על בסיס הכנסה נמוכה יותר.

כדי שלא לפגוע באוכלוסייה זו, מוצע לתקן את סעיף 6 לחוק כך שהתאמת הסכומים לגבי עובד שנקבע לגביו שכר מינימום מותאם תתבצע אך ורק לצורך הכניסה לתחום הזכאות, קרי, לצורך קביעת ההכנסה החודשית הממוצעת המוערית המזכה במענק, ולא לצורך קביעת תחום היציאה מהזכאות, קרי ההכנסה המרבית המזכה במענק.

להלן תיאור גרפי של המענק שהיה מקבל עובד (גבר נשוי שיש לו ילד אחד או שניים או גבר או אישה שגילם 55 שנים ומעלה גם בלא ילדים) שנקבע לו שכר מינימום מותאם בגובה 50% משכר המינימום במשק, לפי סעיף 6 לחוק בנוסחו הקיים:

חודשים מיום קבלת החזקה בדירה השנייה. כמו כן מוצע לתקן את ההגדרה "דירת מגורים", כך שתפנה להגדרה שבסעיף 9(ג) בחוק מיסוי מקרקעין, במקום להגדרה שבסעיף 1 לאותו חוק. ההגדרה שבסעיף 9(ג) האמור רחבה יותר וכך גם דירה המיועדת לשמש למגורים שבנייתה טרם הסתיימה (למעט דירה שאין עמה התחייבות מצד המוכר לסיים את הבנייה) וזכות במקרקעין שנמכרה לקבוצת רכישה לגבי נכס שהוא דירה המיועדת לשמש למגורים, לא ימנעו את זכאותו של העובד למענק.

פסקה (3) של סעיף 3 לחוק קובעת סייג לזכאות לגבי מי ש"סך כל הכנסת העבודה שלו בשנת מס, כשהוא מחולק במספר חודשי העבודה בפועל של העובד בשנת המס – נמוך מ-2,060 שקלים חדשים".

לפי סעיף 2 לחוק, זכאי למענק מי שהכנסתו החודשית הממוצעת היא 2,060 שקלים חדשים לפחות. מכאן, שאין זכאים אשר סך כל הכנסת העבודה שלהם בשנת המס, כשהוא מחולק במספר חודשי העבודה בפועל של העובד בשנת המס, נמוך מ-2,060 שקלים חדשים, זאת למעט זכאים שהמחוקק ביקש לתת להם מענק על אף שאינם מגיעים להכנסה כאמור. לאור האמור, אין צורך בסייג הקבוע בפסקה (3) האמורה ומוצע למחקה.

סעיף 6 סעיף 17(ב) לחוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987, מסמיק את שר הכלכלה, בין השאר, לקבוע שכר מינימום לעובדים עם מוגבלות, בשיעורים נמוכים מאלה הקבועים באותו חוק (להלן – שכר מינימום מותאם). כדי להקל על עובדים עם מוגבלות, קובע סעיף 6 לחוק כי לעניין עובדים שנקבע לגביהם שכר מינימום מותאם, יותאם גובה ההכנסה הקובע לקבלת המענק, לפי סעיף 2 לחוק, לשיעור שכר המינימום המותאם שנקבע לגביהם. בהתאם להוראות סעיף 6 לחוק, נעשית התאמה כאמור גם לצורך חישוב הפחתת המענק בשל הכנסה נוספת (לפי סעיף 4 לחוק) וחישוב הפחתת המענק בשל הכנסת בן זוג (לפי סעיף 5 לחוק).

על פי החוק הקיים, ייתכן מצב שבו הכנסתו של עובד שנקבע לו שכר מינימום מותאם, עוברת את התחום העליון של היקף ההכנסה המזכה במענק (שנקבעה לו בהתאם

6א. (א) על אף האמור בסעיפים 2, 4, 5 ו-6 עובדת שהיא אם לילד אחד או יותר, הזכאית למענק לפי הסעיפים האמורים, תהיה זכאית למענק בשיעור של 150% מהמענק שחושב לפי הסעיפים האמורים.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) על עובדת שהיא הורה יחיד כמשמעותו בסעיף 6ב, יחולו הוראות הסעיף האמור:

8. הוספת סעיף 6ב אחרי סעיף 6א לחוק העיקרי יבוא:

6ב. (א) על אף הוראות סעיף 2, עובד שהוא הורה לילד אחד או יותר הנמצאים אצלו ושכלכלתם עליו, החי בנפרד מההורה השני ואין אדם אחר הידוע בציבור כבן זוגו (בסעיף זה – הורה יחיד), שהכנסתו החודשית הממוצעת, באותה שנת מס, היא כמפורט בפסקאות שלהלן, לפי העניין, יהיה זכאי, בכפוף להוראות סעיפים 3 ו-7, למענק בעד כל חודש עבודה בפועל בשנת המס אשר בו לא קיבל הכנסת עבודה מאת קרובו, בסכומים המפורטים באותן פסקאות:

(1) לעובד שלו ילד אחד או שני ילדים –

דברי הסבר

המוצע בסעיף 8 להצעה, מסדיר באופן ספציפי את זכאותם של עובדים שהם הורים יחידים (אבות ואימהות). מוצע להסדיר בסעיף 6א לחוק כנוסחו המוצע רק את זכאותן של אימהות (עובדות) שאינן הורה יחיד, למענק מוגדל.

וזה נוסחו של סעיף 6א לחוק שמוצע להחליפו:

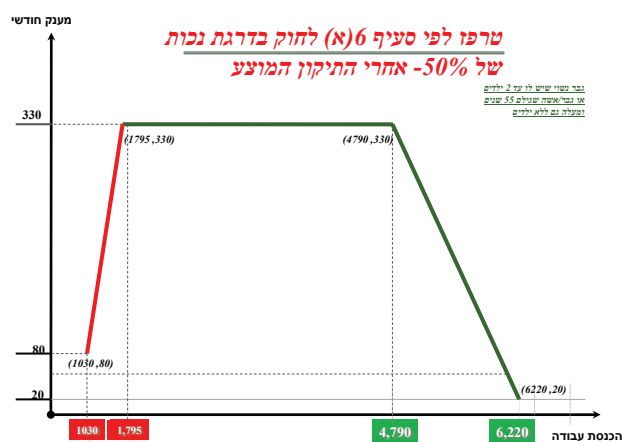
6א. על אף האמור בסעיפים 2, 4, 5 ו-6, הורה עובד כמפורט להלן, הזכאי למענק לפי פרק זה, יהיה זכאי למענק בשיעור של 150% מהמענק שחושב לפי הסעיפים האמורים, לפי העניין:

(1) עובדת שהיא אם לילד אחד או יותר;

(2) עובד שהוא אב במשפחה חד-הורית לילד אחד או יותר שילדיו נמצאים אצלו וכלכלתם עליו;

סעיף 8 מוצע להוסיף לחוק את סעיף 6ב כנוסחו המוצע, ולקבוע בו הוראות מיוחדות לגבי עובדים שהם הורים יחידים. על פי המוצע הורה יחיד הוא הורה החי בנפרד מההורה השני אשר בחוקתו ילד שהוא אחראי לכלכלתו. מדובר בהורה אשר אינו נשוי או שהוא פרוץ, ואין אדם הידוע בציבור כבן זוגו. ככלל, הסעיף המוצע מטרתו להגדיל את טווח ההכנסה שבו זכאי הורה יחיד למענק. אוכלוסייה זו מתמודדת עם קשיים כלכליים משמעותיים, ובמיוחד עם קושי ביציאה לעבודה בשל הצורך לטפל בילדים. במקרים רבים, עובד שהוא הורה יחיד בוחר לעבוד במשרה חלקית ולכן לא מצליח להגיע לרמת ההכנסה הנדרשת כדי להיות זכאי למענק. מנגד, עובד שהוא הורה יחיד שמצליח להשתלב בשוק העבודה, נאלץ לעתים לעבוד קשה במיוחד כדי לפרנס את ילדיו, בשל היותו מפרנס יחיד, כך שהכנסתו גבוהה יחסית. ואולם מאחר שרמת הכנסה של עובד שהוא הורה יחיד אינה מאפשרת את אותה רמת חיים שמאפשרת אותה רמת הכנסה במשפחה שבה שני הורים

להלן תיאור גרפי של המענק שיקבל עובד כאמור לפי התיקון המוצע בסעיף זה:

נוסף על התיקון האמור, מוצע לקבוע כי עובד שנקבע לו שכר מינימום מותאם יהיה זכאי למענק גם אם אין לו ילדים ולא מלאו לו 55 שנים בשנת המס (ולכן לא עומד בתנאים המנויים בסעיף 2 לקבלת המענק). התגמול אשר מקבל עובד שנקבע לו שכר מינימום מותאם בגין עבודתו הוא נמוך יותר מהתגמול אשר מקבל עובד שלא נקבע לו שכר מינימום מותאם, ולכן התמריץ שלו ליציאה לעבודה נמוך יותר. התיקון המוצע, צפוי לתמרץ יציאה לעבודה של עובדים שנקבע להם שכר מינימום מותאם, וכן לצמצם פערים חברתיים וכלכליים בחברה, ובכך לקדם את מטרות החוק.

סעיף 7 סעיף 6א לחוק קובע כי עובד שהוא אב במשפחה חד-הורית וילדיו במשמורתו, ועובדת שהיא אם, יהיו זכאים למענק בשיעור של 150% מהמענק המחושב לפי סעיפים 2, 4, 5 ו-6 לחוק. מאחר שסעיף 6ב לחוק כנוסחו

(א) אם הכנסתו החודשית הממוצעת עולה על 1,270 שקלים חדשים ופחותה מ-3,590 שקלים חדשים – סכום השווה ל-80 שקלים חדשים בתוספת 10.8% מחלק הכנסתו החודשית הממוצעת העולה על 1,270 שקלים חדשים, כשהתוצאה המתקבלת מוכפלת ב-150%;

(ב) אם הכנסתו החודשית הממוצעת היא בין 3,590 שקלים חדשים ל-6,740 שקלים חדשים – 150% מסכום של 330 שקלים חדשים;

(ג) אם הכנסתו החודשית הממוצעת עולה על 6,740 שקלים חדשים ואינה עולה על 9,450 שקלים חדשים – סכום של 330 שקלים חדשים, בניכוי 11.6% מחלק הכנסתו החודשית הממוצעת העולה על 6,740 שקלים חדשים, כשהתוצאה המתקבלת מוכפלת ב-150%, ואולם אם התוצאה המתקבלת לפני ההכפלה כאמור נמוכה מ-20 שקלים חדשים לא יהיה העובד זכאי למענק;

(2) לעובד שלו שלושה ילדים לפחות –

(א) אם הכנסתו החודשית הממוצעת עולה על 1,270 שקלים חדשים ופחותה מ-3,590 שקלים חדשים – סכום השווה ל-120 שקלים חדשים בתוספת 15.5% מחלק הכנסתו החודשית הממוצעת העולה על 1,270 שקלים חדשים, כשהתוצאה המתקבלת מוכפלת ב-150%;

(ב) אם הכנסתו החודשית הממוצעת היא בין 3,590 שקלים חדשים ל-7,530 שקלים חדשים – 150% מסכום של 480 שקלים חדשים;

ד ב ר י ה ס ב ר

שהוא הורה יחיד להמשיך ולהשתלב בשוק העבודה גם אם הכנסתו נמצאת מתחת או מעל לטווח ההכנסה המזכה עובד שאינו הורה יחיד במענק.

סעיף 66 לחוק כנוסחו המוצע מסדיר את הזכאות למענק לעניין כל העובדים – אבות ואימהות – שהם הורים יחידים. בעוד שסעיף קטן (א) של סעיף 66 המוצע קובע את הוראות היסוד לעניין הזכאות למענק של עובד שהוא הורה יחיד, בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כיצד ייקרא סעיף קטן (א) האמור לעניין הורה יחיד שהיתה לו הכנסה נוספת בשנת המס, ובסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כיצד ייקראו סעיפים קטנים (א) ו-(ב) האמורים לעניין עובד שהוא הורה יחיד שנקבע לו שכר מינימום מותאם.

סעיף 4 לחוק קובע מנגנון של הפחתת המענק במקרה שלעובד או לבן זוגו יש הכנסה נוספת. הטעם לקביעת המנגנון הוא שההכנסות הנוספות מצטרפות להכנסה מעבודה או מעסק ומשלח יד ומביאות את העובד לרמת

בעלי הכנסה, מוצדק לראות אותה כשקולה להכנסה נמוכה יותר. לכן, רמת הכנסה שבמשפחה שבה שני הורים עובדים נחשבת גבוהה דיה כדי להפסיק את הצורך במענק, אינה מספקת בעבור עובד שהוא הורה יחיד הזקוק למענק גם ברמות הכנסה כאלה.

זאת ועוד, החשש מפני הפחתת הקצבה המוענקת בידי המוסד לביטוח לאומי להורה יחיד שהכנסתו גבוהה, מהווה תמריץ שלילי נוסף נגד יציאה לעבודה אצל עובד שהוא הורה יחיד. לכן, ראוי לקבוע את גובה ההכנסה שבו מופסקת הזכאות למענק גם בהתחשב בתמריץ השלילי המתואר.

בשל הנסיבות הייחודיות המתוארות לעיל, קיימת הצדקה להרחיב את טווח ההכנסה שבו יהיה זכאי עובד שהוא הורה יחיד למענק עבודה, לשני הכיוונים: הן להכנסות נמוכות והן להכנסות גבוהות יחסית. מטרת התיקון המוצע בסעיף זה היא לתמרץ ולאפשר לעובד

(ג) אם הכנסתו החודשית הממוצעת עולה על 7,530 שקלים חדשים ואינה עולה על 11,500 שקלים חדשים – סכום השווה ל-480 שקלים חדשים, בניכוי 11.6% מחלק הכנסתו החודשית הממוצעת העולה על 7,530 שקלים חדשים, כשהתוצאה המתקבלת מוכפלת ב-150%, ואולם אם התוצאה המתקבלת לפני ההכפלה כאמור נמוכה מ-20 שקלים חדשים לא יהיה העובד זכאי למענק.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) וסעיף 4, עובד שהוא הורה יחיד, כאמור בסעיף קטן (א), שהיתה לו בשנת המס הכנסה נוספת, יחולו לגביו הוראות אלה, לפי העניין:

(1) לגבי עובד שלו ילד אחד או שני ילדים –

(א) היתה הכנסתו הנוספת הממוצעת פחותה מ-3,150 שקלים חדשים – יקראו לגביו את הוראות סעיף קטן (א)(1) כך שבכל מקום, במקום "6,740 שקלים חדשים" יבוא "6,740 שקלים חדשים בהפחתת הכנסתו הנוספת הממוצעת";

(ב) היתה הכנסתו הנוספת הממוצעת 3,150 שקלים חדשים ומעלה – יקראו לגביו את הוראות סעיף קטן (א)(1) כך שבכל מקום, במקום "3,590 שקלים חדשים" או "6,740 שקלים חדשים" יבוא "6,740 שקלים חדשים בהפחתת הכנסתו הנוספת הממוצעת", ובמקום "330 שקלים חדשים" יבוא "80 שקלים חדשים בתוספת 10.8% של הסכום הקובע", ואולם אם הסכום הקובע הוא אפס או נמוך מאפס – יהיה סכום המענק לגביו אפס; לעניין זה, "הסכום הקובע" – ההפרש החיובי שבין הסכום המתקבל מהפחתת הסך של 1,270 שקלים חדשים מ-6,740 שקלים חדשים לבין הכנסתו הנוספת הממוצעת;

(2) לגבי עובד שלו שלושה ילדים לפחות –

(א) היתה הכנסתו הנוספת הממוצעת פחותה מ-3,940 שקלים חדשים – יקראו לגביו את הוראות סעיף קטן (א)(2) כך שבכל מקום, במקום "7,530 שקלים חדשים" יבוא "7,530 שקלים חדשים בהפחתת הכנסתו הנוספת הממוצעת";

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 6 לחוק קובע כי לעניין מענק עבודה יותאמו שיעורי ההכנסה הקובעים את היקף המענק לפי היקף שכר המינימום שנקבע לעובד (לעניין תיקונו המוצע ראו דברי ההסבר לסעיף 6 להצעה). באופן דומה, מוצע לקבוע גם בסעיף 6ב(ג) כנוסחו המוצע כי שיעורי ההכנסה הקובעים

הכנסה גבוהה יותר, שבה הוא זקוק פחות למענק. בסעיף קטן (ב) של סעיף 6ב המוצע, מוצע לקבוע מנגנון דומה לגבי הורה יחיד שיש לו הכנסה נוספת.

(ב) היתה הכנסתו הנוספת הממוצעת 3,960 שקלים חדשים ומעלה – יקראו לגביו את הוראות סעיף קטן (א)(2) כך שבכל מקום, במקום "3,590 שקלים חדשים" או "7,530 שקלים חדשים" יבוא "7,530 שקלים חדשים בהפחתת הכנסתו הנוספת הממוצעת" ובמקום "480 שקלים חדשים" יבוא "120 שקלים חדשים בתוספת 15.5% של הסכום הקובע", ואולם אם הסכום הקובע הוא אפס או נמוך מאפס – יהיה סכום המענק לגביו אפס; לעניין זה, "הסכום הקובע" – ההפרש החיובי שבין הסכום המתקבל מהפחתת הסך של 1,270 שקלים חדשים מ-7,530 שקלים חדשים לבין הכנסתו הנוספת הממוצעת.

(ג) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) וסעיף 6, נקבע לעובד שהוא הורה יחיד, כאמור בסעיף קטן (א), שכר מינימום מותאם, יקראו לגביו את הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), ביחס לתקופה שנקבע לגביו שכר כאמור, כך שבכל מקום, במקום "1,270 שקלים חדשים" ו"3,590 שקלים חדשים" יבוא סכום כאמור כשהוא מוכפל במקדם", במקום "3,150 שקלים חדשים" יבוא "6,740 שקלים חדשים בניכוי המכפלה של 3,590 במקדם" ובמקום "3,960 שקלים חדשים" יבוא "7,530 שקלים חדשים בניכוי המכפלה של 3,590 במקדם"; בסעיף קטן זה, "שכר מינימום מותאם" ו"מקדם" – כהגדרתם בסעיף 6(ב).

תיקון סעיף 7

9. בסעיף 7 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א) –

דבריו הסבר

סעיף 9 לפסקה (1)

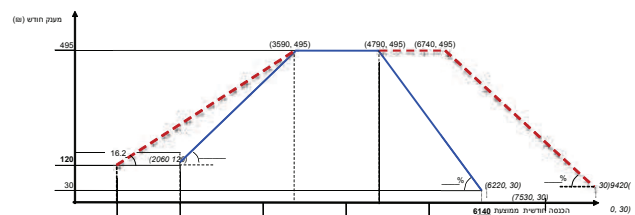
סעיף 7 לחוק קובע תנאים לקבלת המענק. המועד האחרון להגשת התביעה הקבוע היום בסעיף 7(א)(1) לחוק הוא 30 בספטמבר בשנת המס העוקבת, היא שנת המס שלאחר שנת המס שבשלה נתבע המענק. לפי אותו סעיף מוסמך מנהל רשות המסים להאריך את התקופה להגשת תביעה למענק. בכל השנים שבהן הופעל החוק, עשה מנהל רשות המסים בישראל שימוש בסמכותו לפי הסעיף האמור והאריך את התקופה להגשת התביעה עד ל-30 בנובמבר בשנת המס העוקבת. מוצע לעגן בחקיקה את הפרקטיקה הנוהגת המתוארת לעיל, המאפשרת לעובדים רבים יותר הזכאים למענק להגיש את התביעה במועד.

על פי סעיף 7(א)(3) לחוק, נישום שלא הגיש את הדוח השנתי למס הכנסה עד יום 31 במאי בשנת המס העוקבת, נשללת ממנו הזכאות לקבלת המענק. כלל זה פוגע בנישומים אשר רשאים להגיש את הדוח השנתי במועד מאוחר מיום 31 במאי כאמור, בשל ארכה שניתנה להם בידי פקיד השומה. כמו כן, לאור הביטול המוצע להלן, בפסקה (2), של התנאי של הגשה מקוונת של הדוח לשם

את היקף המענק לעובד שהוא הורה יחיד יותאמו להיקף שכר המינימום שנקבע לעובד כאמור.

כמו כן, בהמשך לתיקון המוצע של סעיף 6א לחוק, בסעיף 7 להצעה, מוצע לעגן בסעיף 6ב לחוק כנוסחו המוצע את הגדלת סכום המענק שישולם לעובדים שהם הורים יחידים ב-150%.

להלן תיאור גרפי של משמעות התיקון המוצע בסעיף זה לגבי עובד שהוא הורה יחיד עם ילד אחד או שניים (הקו המקווקו) לאחר הגדלת הסכומים ב-150%:

(א) ברישה, במקום "בסעיף 2" יבוא "בסעיפים 2 או 6";

(ב) בפסקה (1), במקום "בספטמבר" יבוא "בנובמבר";

(ג) בפסקה (3), במקום הסיפה החל במילים "עד יום 31 במאי" יבוא "בשנת המס העוקבת דוח או דוח עצמאי מקוון, לפי העניין, בהתאם להוראות סעיף 131 לפקודה ובמועדים כאמור בסעיפים 132 ו-133 לפקודה";

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "דוח עצמאי מקוון לפי הוראות סעיף 131(ב2) לפקודה" יבוא "דוח או דוח עצמאי מקוון, לפי העניין, לפי הוראות סעיף 131 לפקודה".

תיקון סעיף 8 10. בסעיף 8(א) לחוק העיקרי, במקום "בסעיפים 2 עד 6" יבוא "בסעיפים 2 עד 6, 66 ו-121(א3) ובמקום "2007" יבוא "של השנה הקודמת".

תיקון סעיף 9 11. בסעיף 9 לחוק העיקרי –

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) (1) מצא המנהל כי נדרש מידע נוסף על המידע שנמסר לו לפי סעיף

קטן (א) לשם קביעת זכאותו של העובד למענק, רשאי הוא לדרוש מהעובד למסור לו את המידע הנוסף כאמור; דרש המנהל מידע נוסף כאמור יקבע את זכאותו של העובד למענק ואת סכום המענק בתוך 180 ימים מיום שמסר לו העובד את המידע הנוסף כאמור.

(2) לא מסר העובד את המידע הנוסף שנדרש למסור לפי פסקה (1) עד סוף שנת המס שלאחר שנת המס העוקבת, לא יהיה העובד זכאי למענק, ואולם רשאי המנהל להאריך את התקופה למסירת המידע הנוסף כאמור למשך תקופה שלא תעלה על שנה נוספת, אם מצא כי מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת";

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "כאמור בסעיף קטן (א)" יבוא "כאמור בסעיף זה".

ד ב ר י ה ס ב ר

יעודכנו, מדי שנה בשנה, בהתאם לשיעור עליית המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע שנה קודם לכן.

סעיף 11 סעיף 9 לחוק מסדיר את הליך קביעת הזכאות למענק בידי המנהל. סעיף קטן (א) של הסעיף האמור קובע לוח זמנים לקביעת המנהל בעניין הזכאות. החוק בנוסחו הקיים אינו מסדיר מצב שבו המנהל לא קבע דבר בעניין הזכאות בשל כך שבבקשה שהגיש המבקש לרשות המסים חסרים נתונים הנדרשים לשם קביעת הזכאות למענק. מוצע להסמיך את המנהל, בסעיף קטן (א1) כנוסחו המוצע, לדרוש במקרים כאלה את המידע הנוסף הדרוש לו לשם קביעת הזכאות ולדחות את הקביעה עד להשלמתו. משהושלמו הנתונים החסרים, יהיה על המנהל לקבוע את הזכאות למענק בתוך 180 ימים מיום שמסר לו העובד את הנתונים החסרים.

מוצע לקבוע כי אם העובד לא המציא את הנתונים החסרים בתוך שנתיים מתום השנה שבה הוגשה התביעה, הוא לא יהיה זכאי למענק, אלא אם כן האריך המנהל את התקופה למסירת המידע הנוסף בשל נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.

קבלת מענק עבודה, יהיו נישומים שיהיו חייבים להגיש את הדוח עד יום 30 באפריל בשנת המס העוקבת. לפיכך, מוצע לקבוע כי לצורך קבלת המענק, יצטרך הנישום להגיש את הדוח השנתי בהתאם לתנאים הקבועים לגביו בסעיפים 131 ו-132 לפקודת מס הכנסה.

לפסקה (2)

מוצע לאפשר לעובד שאינו חייב בהגשת דוח מקוון לפי סעיף 131 לפקודת מס הכנסה והתקנות שהותקנו מכוחו, להגיש דוח שאינו דוח מקוון גם לצורך קבלת מענק עבודה. חובת הגשת הדוח באופן מקוון תמשיך לחול על עובד אשר חייב בכך על פי הוראות הפקודה.

סעיף 10 סעיף 8 לחוק קובע הוראות לעניין עדכון הסכומים הנקובים בחוק בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן. בעקבות קביעת סכומים חדשים בחוק, בסעיפים 66 ו-121(א3) לחוק כנוסחם המוצע, מוצע להוסיף את הסעיפים האמורים לרשימת הסעיפים שהסכומים הנקובים בהם יותאמו למדד, וכן לקבוע, כפי שמקובל היום בחקיקה, כי הסכומים הנקובים בחוק

- (1) בפסקה (1), במקום "31 במרס" יבוא "30 ביוני" ובמקום הסיפה החל במילים "וב־15 באוקטובר" יבוא "ב־15 באוקטובר וב־15 בדצמבר בשנת המס העוקבת, וב־15 בפברואר בשנת המס שלאחריה";
- (2) בפסקה (2), במקום "ביוני" יבוא "בספטמבר" ובמקום הסיפה החל במילים "בשנת המס העוקבת" יבוא "וב־15 בדצמבר בשנת המס העוקבת, וב־15 בפברואר בשנת המס שלאחריה";
- (3) בפסקה (3), במקום "בספטמבר" יבוא "בנובמבר" ובמקום הסיפה החל במילים "ב־15 בינואר" יבוא "ב־15 בדצמבר בשנת המס העוקבת, וב־15 בפברואר בשנת המס שלאחריה";
- (4) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(א3) על אף האמור בפסקאות (1) עד (3), היה סכום המענק שנקבע 800 שקלים חדשים או פחות, ישולם המענק בתשלום אחד במועד שבו יש לשלם את התשלום הראשון לפי הפסקאות האמורות, בהתאם למועד הגשת התביעה; (ב3) המנהל רשאי לשלם תשלום מתשלומי המענק במועד מוקדם מהמועד הקבוע בפסקאות (1) עד (3), לכלל הזכאים, אם מצא כי מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת; המנהל יפרסם הודעה לציבור על הקדמת המועד כאמור, באתר האינטרנט של רשות המסים ובכל דרך אחרת שימצא לנכון";

- (5) אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) דרש המנהל מעובד מידע נוסף לפי סעיף 9(א1), יקבע את המועדים לתשלום המענק בהתאם למועד שבו נמסר לו המידע הנוסף כאמור."

13. בסעיף 14 לחוק העיקרי, במקום "מהיום ששולם המענק בחסר" יבוא "מ־15 בפברואר תיקון סעיף 14 בשנת המס שלאחר שנת המס העוקבת."

ד ב ר י ה ס ב ר

האוכלוסייה, במקרים מיוחדים. כך לדוגמה, יוכל המנהל להשתמש בסמכות האמורה, ולהקדים את מועד תשלום המענק כך שיגיע לידי הזכאים טרם תקופת החגים. יובהר שהסעיף המוצע אינו מקנה למנהל סמכות להקדים את מועד תשלום המענק באופן פרטני, לזכאי מסוים.

לבסוף, מוצע להסמיך את המנהל, בפסקה (5) כנוסחה המוצע, לקבוע את המועדים לתשלום המענק במקרה שבו דרש המנהל מהעובד מידע נוסף לשם קביעת זכאותו למענק. המנהל יקבע את המועדים בהתאם למועד שבו נמסר לו המידע הנוסף.

סעיף 13 סעיף 14 לחוק קובע כי אם שולם לעובד מענק בסכום הנמוך מסכום המענק שהוא זכאי לו לפי הוראות החוק, ישולם לעובד ההפרש שבין הסכומים (להלן – סכום החסר) בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלום המענק בחסר ועד יום תשלום סכום החסר. לכאורה, לפי לשון החוק, נדרשות מערכות המחשוב של רשות המסים לחשב את הפרשי הצמדה והריבית ממועדים שונים. דבר זה גורם לקשיי תפעול רבים, שעולים על התועלת המושגת מהוספת ריבית והצמדה על סכום

סעיף 9(ב) לחוק מסמיך את המנהל לתקן את קביעתו בעניין זכאות בתוך 3 שנים מיום שניתנה אם התגלו עובדות חדשות או אם הוא מצא כי נפלה טעות בקביעה. מוצע לקבוע שהסמכות האמורה תהיה נתונה למנהל גם במקרה שבו קבע את זכאות העובד למענק לאחר השלמת נתונים בידי העובד, בהתאם להוראות סעיף קטן (א1) כנוסחו המוצע.

סעיף 12 סעיף 12 לחוק קובע הוראות לעניין אופן תשלום המענק לזכאים, קרי המועדים ומספר התשלומים. מאחר שכיום בעקבות שיפור הטכנולוגיה המשמשת את רשות המסים יש באפשרותה להקדים את המועד לתשלום המענק, מוצע להקדים את מועדי התשלום לזכאים בהתאם למועד שבו הוגשה התביעה.

כדי להקל על העובדים הזכאים למענק נמוך, מוצע לקבוע בפסקה (א3) כנוסחה המוצע, שמענק בסכום העומד על 800 שקלים חדשים או פחות, ישולם לעובד בתשלום אחד במועד שבו יש לשלם את התשלום הראשון בהתאם למועד הגשת התביעה.

כמו כן מוצע, בפסקה (ב3) כנוסחה המוצע, לאפשר למנהל להורות על הקדמת מועד תשלום המענק לכלל

תיקון סעיף 16 14. בסעיף 16(ב) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "הוראות סעיף קטן זה יחולו גם על מענק ששולם לפי הוראות סעיף 12 לחשבון הבנק של העובד, במשך 90 ימים מיום ששולם כאמור.

תיקון סעיף 17 15. בסעיף 17 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), ההגדרה "שבח" – תימחק;

(2) בסעיף קטן (ב) –

(א) בפסקה (1), במקום "שבסעיף 2" יבוא "שבסעיפים 2 או 6ב(א)", במקום "סעיפים 3(1) ו-4 עד 6" יבוא "סעיפים 3 עד 6 ו-6ב(ב) ו-7(ג)" והסיפה החל במילים "או עצמאי" – תימחק;

(ב) בפסקה (2) –

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 15 סעיף 17 לחוק מחיל את ההוראות לעניין זכאות עובד למענק, הקבועות בפרק ב' לחוק, גם לעניין עצמאי, בשינויים המחויבים ובשינויים הקבועים באותו סעיף.

לפסקאות (1) ו-(2)

לאור הוספת סעיף 6ב לחוק כנוסחו המוצע בסעיף 8 להצעת החוק, לעניין הזכאות למענק של עובד שהוא הורה יחיד, מוצע להחיל את הוראותיו לעניין עצמאי שהוא הורה יחיד.

בדומה לתיקון המוצע של סעיף 7 לחוק (בסעיף 9 להצעה), שמאריך את המועד הקבוע להגשת התביעה בידי שכיר, מוצע לתקן את סעיף קטן (ב)(2)(א) של סעיף 17 לחוק ולקבוע הארכה כאמור גם לעצמאי. כמו כן מוצע לבטל את החובה המוטלת על עצמאים להגיש את הדוח השנתי באופן מקוון לצורך קבלת מענק עבודה, וזאת כדי לאפשר לעצמאים שאינם חייבים בהגשת דוח באופן מקוון לפי סעיף 131 לפקודת מס הכנסה והתקנות לפיו, להגיש דוח רגיל גם לצורך קבלת מענק עבודה.

בהתאם לסעיף 17(ב)(3) לחוק, עצמאי שנקבעה לו זכאות למענק, לא משולם לו המענק כפי שמשולם לעובד (לפי הוראות סעיף 12 לחוק). אלא הוא מקזז את סכום המענק כנגד המס שהוא חייב בו בשל הכנסה שהפיק, בשנת המס העוקבת לשנת המס שבשלה נתבע המענק ובשלוש שנות המס שאחרי שנת המס העוקבת. אם נותרה יתרה מסכום המענק לאחר הקיזוז כאמור, היא מועברת אל העצמאי בניכוי 25% אחוז ממנה.

מהניסיון התפעולי של רשות המסים, נראה שמספר העצמאים הזכאים למענק מוגבל מאוד. כמו כן, עצמאים רבים הזכאים למענק אינם מגיעים לכדי חבות במס במהלך שנות הקיזוז ולכן אינם יכולים לנצל את הסעיפים המורים על קיזוז המענק מחיובי המס שלהם. התוצאה היא שרבים מהעצמאים הזכאים למענק מקבלים את סכום המענק

החסר מיום התשלום. לכן, מוצע לקבוע שהפרשי ההצמדה והריבית שייחוספו לסכום החסר יחושבו מ־15 בפברואר בשנת המס שלאחר שנת המס העוקבת לשנת התביעה, שהוא המועד האחרון שבו משולם המענק לעובדים לפי הוראות סעיף 12 לחוק.

סעיף 14 סעיף 16(ב) לחוק קובע כי הזכות למענק לפי החוק אינה ניתנת להעברה, לשעבוד או לעיקול, למעט לשם תשלום מזונות בידי עובד הזכאי למענק. ואולם חלק מהבנקים מפרשים את הסעיף כך שאינו מונע שעבוד או עיקול של כספים אשר מועברים אל הזכאי באמצעות תאגיד בנקאי. מאחר שכספי המענק מועברים לזכאים באמצעות הפקדתם בחשבון בנק, נפגעים מהפרשנות האמורה עובדים רבים שכספי המענק המופקדים בעבורם בחשבון הבנק שלהם מעוקלים בידי הבנק לטובת נושים שונים.

מוצע לתקן את סעיף 16(ב) לחוק ולהבהיר, בדומה למקובל היום בחוקים אחרים, שגם מענק המשולם לחשבון הבנק של הזכאי לפי הוראות סעיף 12 לחוק אינו ניתן לעיקול או לשעבוד, וזאת בהתאם לתנאים הקבועים בסעיף.

הוראה דומה קבועה, בין השאר, בסעיף 8(ב) לחוק הטבות לניצולי שואה, התשס"ז–2007; בסעיף 11(ב) לחוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז–1957; בסעיף 50(א)(6) ו-7(ד) לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז–1967; ובסעיף 303(ב) לחוק הביטוח הלאומי. ואולם בעוד שהסעיפים הנזכרים קובעים שלא יהיה אפשר לעקל את כספי החייב במשך 30 ימים מיום התשלום, מוצע לקבוע שאת כספי המענק המשולם לפי החוק לא יהיה אפשר לעקל במשך 90 ימים מיום התשלום. זאת מכיוון שלפי סעיף 12(ב3) לחוק כנוסחו המוצע בסעיף 12 להצעה, רשאי המנהל להקדים, לכלל הזכאים, את מועד תשלום המענק, וראוי במקרה כזה לאפשר לעובד זמן נוסף, כדי לוודא שהוא מודע לכך שהמענק שולם לו.

(1) בפסקת משנה (א), במקום "בספטמבר" יבוא "בנובמבר";

(2) במקום פסקת משנה (ב) יבוא:

"(ב) העצמאי הגיש בשנת המס העוקבת דוח או דוח עצמאי מקוון, לפי העניין, בהתאם להוראות סעיף 131 לפקודה ובמועדים כאמור בסעיפים 132 ו-133 לפקודה";

(ג) בפסקה (3) –

(1) ברישה, במקום "יחולו לגבי סכום המענק הוראות אלה": יבוא "יחולו לגבי תשלום המענק הוראות סעיף 12, בשינויים המחויבים";

(2) פסקאות משנה (א) עד (ד) – יימחקו;

ד ב ר י ה ס ב ר

(ב) לא קוזז כל סכום המענק בשנות הקיזוז כאמור בפסקת משנה (א), ישולם לעצמאי, באמצעות רשות המסים בישראל, סכום המענק שנותר לאחר הקיזוז כאמור בפסקת השמנה האמורה (בפסקה זו – סכום ההפרש), בניכוי 25% מסכום ההפרש; סכום הפרש ישולם לחשבון הבנק של העצמאי, שעליו הודיע בתביעה שהגיש לפי פסקה (2)(א), ב-15 ביולי בשנת המס הראשונה שלאחר שנות הקיזוז;

(ג) קיזוז כאמור בפסקת משנה (א) ייעשה אם העצמאי הגיש דוח עצמאי מקוון לפי סעיף 131(ב2) לפקודה, לגבי שנת המס שלפני שנת המס שבה מבוצע הקיזוז, והוראות פסקת משנה (ב) יחולו אם העצמאי הגיש דוח עצמאי מקוון לגבי כל אחת משנות ההפקה;

(ד) הוראות פסקאות משנה (א) ו-(ב) לא יחולו אם פנקסיו של העצמאי לשנת המס בשלה נתבע המענק נקבעו כבלתי קבילים קביעה שאינה ניתנת לערר או לערעור;

מאחר שהמונח "שבח" נזכר רק בפסקת משנה (ב) של סעיף 17(ב3) לחוק, שמוצע כאמור למוחקה, מוצע למחוק את ההגדרה "שבח" שבסעיף 17(א) לחוק.

לפסקה (3)

לאור התיקון המוצע בסעיף זה המשווה את מעמד העצמאים למעמד השכירים לעניין תשלום המענק, מוצע לבטל גם את סעיף 17(ג) לחוק, שזה נוסחו:

"17. ...

(ג) עצמאי, שהיתה לו גם הכנסת עבודה ממוצעת שסכומה עולה על 1,725 שקלים חרשים, בשנת המס, לא יחולו עליו הוראות פרק זה, ויחולו עליו, לגבי אותה שנת מס, הוראות פרק ב'; לעניין זה, "הכנסת עבודה ממוצעת" – סך כל הכנסת העבודה בשנת המס כשהוא מחולק במספר חודשי העבודה בפועל באותה שנת מס.

במוזמן, חמש שנים לאחר קביעת זכאותם, בקיזוז 25% ממנו, ובכך מטרת ההסדר אינה מתממשת. כך לדוגמה, מספר העצמאים שהיו זכאים לקבל את המענק בשל שנת המס 2009 עמד על 601, ולרובם נותרה, בתום שנת המס 2013, יתרת מענק שלא קוזזה. לבסוף, קביעת המסלול המיוחד כאמור לעצמאים מטילה מעמסה על רשות המסים אשר צריכה להקדיש משאבים לפיקוח ותפעול ההסדר לאורך התקופה כאמור.

לאור האמור לעיל, אין עוד הצדקה להבחין בין שכירים לעצמאים לעניין תשלום המענק, ומוצע על כן למחוק את פסקאות משנה (א) עד (ג) שבסעיף 17(ב3) לחוק הקובעות לעצמאים מסלול מיוחד לתשלום המענק, ולקבוע כי גם עצמאים יקבלו את המענק בדרך ובמועדים הקבועים בסעיף 12 לחוק, כתיקונו המוצע בסעיף 12 להצעה.

בעקבות מחיקת פסקאות משנה (א) ו-(ב) האמורות, מוצע למחוק גם את פסקת משנה (ד) שבסעיף 17(ב3), הקובעת סייג לתשלום המענק לעצמאי (לפי אותן פסקאות משנה), ולקבוע סייג כאמור בהוראה נפרדת, בסעיף 17 לחוק בנוסחו המוצע בסעיף 16 להצעה.

וזה נוסחן של פסקאות משנה (א) עד (ד) שבסעיף 17(ב3) לחוק שמוצע למחקן:

"(א) בשנת המס העוקבת ובשלוש שנות המס שלאחריה (בפרק זה – שנות הקיזוז), יקוזז המענק כנגד המס שהעצמאי חייב בו בשל הכנסה מכל מקור שהוא, לרבות שבח, שהפיק בשנת המס שבשלה נתבע המענק ובשלוש שנות המס שלאחריה (בפרק זה – שנות ההפקה);

”סייגים לזכאות 17א. בלי לגרוע מהוראות סעיף 3, כפי שהוחל בסעיף 17(ב)(1), הזכאות למענק לפי סעיף 17 לא תחול על עצמאי שמתקיים בו אחד מאלה:

- (1) הוא היה חייב בניהול פנקסים לשנת המס שבשלה נתבע המענק ולא ניהלם;
- (2) פנקסיו לשנת המס שבשלה נתבע המענק נקבעו כבלתי קבילים, בקביעה שאינה ניתנת לערר או לערעור.”

תיקון סעיף 18. בסעיף 18 לחוק העיקרי, פסקאות (2) ו-(3) – יימחקו.

תיקון פקודת מס הכנסה. 18. בפקודת מס הכנסה², בסעיף 131(ב)(4), הסיפה החל במילה ”ובלבד” – תימחק.

דבריו הסבר

סעיף 18 סעיף 131 לפקודת מס הכנסה קובע הוראות לעניין הגשת דוח שנתי על הכנסות. סעיף קטן (2ב) של הסעיף האמור קובע חובת הגשת דוח שנתי באופן מקוון. פסקה (4) שבסעיף קטן (2ב) האמור מסמיכה את שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לפטור סוגים מסוימים של עצמאים מהגשה מקוונת כאמור של הדוח, אך ההסמכה האמורה אינה חלה לעניין יחיד שהגיש תביעה למענק לפי החוק. מוצע לתקן את אותה פסקה ולאפשר לשר האוצר לפטור כאמור גם עצמאים שהגישו תביעה למענק, וזאת כדי לאפשר לעצמאים שאינם חייבים בהגשת דוח באופן מקוון לצורכי פקודת מס הכנסה, להגיש את הדוח על פי ההוראות החלות לגביהם בסעיף 131 לפקודה האמורה. בדרך זו, החוק לא יטיל על עצמאים דרישות נוספות מעבר לאלה החלות לגביהם בקשר להגשת הדוח השנתי לצורכי פקודת מס הכנסה. חובת הגשת הדוח המקוון לצורכי קבלת מענק עבודה תמשיך לחול על עובד שחייב בהגשת דוח מקוון לפי הפקודה האמורה.

סעיף 19 מוצע לקבוע את תחילתו של החוק המוצע ליום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) (להלן – יום התחילה). ולקבוע כי הוא יחול על מענקים המשתלמים בעד הכנסה מעבודה או הכנסה מעסק או משלח יד שהופקה בשנת המס 2016 ואילך. על אף האמור לעיל, מוצע לקבוע כי סעיפים 1 ו-3 לחוק המוצע, הנוגעים לתיקון שם החוק, סעיף 11 לחוק המוצע המקנה למנהל סמכות לדרוש מידע וכן סעיף 14 לחוק המוצע, שלפיו לא יהיה אפשר לעקל כספי מענק גם אם הועברו לחשבון הבנק של החייב בתנאים הקבועים בסעיף 16(ב) לחוק כתיקונו המוצע, יתחילו במועד פרסום החוק.

בסעיף 11 לחוק המוצע מוצע לתקן את סעיף 9 לחוק העיקרי ולקבוע הליך אשר יאפשר דחיית תביעה לקבלת מענק לעובד אשר חסר מידע לקביעת זכאותו, והוא לא

סעיף 16 מוצע לקבוע, בסעיף 17א לחוק כנוסחו המוצע, כי נוסף על הסייגים לזכאות הקבועים בסעיף 3 לחוק, עצמאי שהיה חייב בניהול פנקסים בשנת המס שבשלה נתבע המענק, ולא עמד בכך, לא יהיה זכאי למענק. כמו כן מוצע לקבוע שעצמאי לא יהיה זכאי למענק אם פנקסיו לשנת המס שבשלה נתבע המענק נמצאו כבלתי קבילים. סייג זה קבוע היום בסעיף 17(ב)(3)(ד) לחוק, שמוצע לבטלו בסעיף 15 להצעה.

סעיף 17 סעיף 18 לחוק מסמך את שר האוצר להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצוע הוראות פרק ג' לחוק. מאחר שמוצע למחוק את פסקאות משנה (א) עד (ג) שבסעיף 17(ב)(3) לחוק, בסעיף 15 להצעה, מוצע למחוק גם את פסקאות (2) ו-(3) שבסעיף 18 לחוק, אשר מסמיכות את שר האוצר לקבוע הוראות הנוגעות לביצוע של אותן פסקאות משנה. וזה נוסח פסקאות (2) ו-(3) בסעיף 18 לחוק שמוצע למוחקן:

... 18”

(2) הוראות בדבר אי-תחולת הוראת סעיף 17(ב)(3) (ג) לגבי מי שאינו חייב בהגשת דוח שנתי כמשמעותו בסעיף 131 לפקודה, לפי סעיף 134א לפקודה;

(3) הוראות ותיאומים נדרשים לעניין תשלומי יתר של מס שקוזז ושל החזר סכום ההפרש, כאמור בסעיף 17(ב)(3)(א) ו-(ב), לרבות לעניין דחיית שנות הקיזוז, דחיית שנת התשלום של סכום ההפרש, הקטנת המענק הניתן לקיזוז ולתשלום לפי הוראות הסעיף האמור והכל אם פקיד השומה פעל בהתאם לסמכותו הקבועה בחלק ט' לפקודה, והמנהל נוכח כי סכום המענק שנקבע לפי הוראות פרק זה גבוה מסכום המענק שהעצמאי זכאי לו, או אם פנקסיו של העצמאי נקבעו כבלתי קבילים קביעה שאינה ניתנת לערר או לערעור, לאחת או יותר משנות הקיזוז.”

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשע"ד, עמ' 249.

19. (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיפים 1, 3, 11 ו-14, ביום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) (בסעיף זה – יום התחילה), והוא יחול על מענקים המשתלמים בעד הכנסה מעבודה או הכנסה מעסק או משלח יד שהופקה בשנת המס 2016 ואילך.
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) –

- (1) הסמכות לדרוש מידע לפי סעיף 9(א1) לחוק העיקרי, בנוסחו בסעיף 11 לחוק, זה תהיה נתונה למנהל גם לגבי תביעה לקבלת מענק שהוגשה לפני יום פרסומו של חוק זה, ואשר ערב יום הפרסום המנהל טרם נתן החלטה בה; לא מסר העובד את המידע הנוסף שנדרש למסרו לפי הוראות פסקה זו עד סוף שנת המס שלאחר שנת המס שבה נמסרה לו דרישת המנהל, לא יהיה העובד זכאי למענק;
- (2) עצמאים הזכאים למענק לפי סעיף 17 לחוק העיקרי, בנוסחו ערב יום התחילה, בשל הכנסתם בשנות המס 2012 עד 2015, וביום התחילה טרם קיזזו כל סכום המענק לפי פסקה (3) של סעיף 17 האמור, תשולם להם כל יתרת המענק שלא קיזזו ביום כ"א בתמוז התשע"ז (15 ביולי 2017), ולא יחולו הוראות פסקה (3) האמורה.

ד ב ר י ה ס ב ר

שלהם יתרת סכום המענק בניכוי 25% ממנה, יש כיום עצמאים שטרם קיזזו את כל סכום המענק שהם זכאים לקבל בשל הכנסותיהם בשנות המס 2013, 2014 ו-2015, בין השאר בשל רמת הכנסתם.

כדי לתת מענה למקרים מסוג זה, מוצע לקבוע שסכומי המענק שערב תחילתו של החוק המוצע טרם שולמו לעצמאים כאמור בדרך של קיזוז מהכנסתם החייבת, ישולמו לאותם עצמאים בתשלום אחד ביום כ"א בתמוז התשע"ז (15 ביולי 2017). כמו כן מוצע שהתשלום ייעשה בלא ניכוי 25% מיתרת סכום המענק.

בנוסף, על פי החוק בנוסחו הקיים, עצמאים הזכאים לקבל את סכום המענק שנותר לתשלום בתום שנות הקיזוז, בשל הכנסותיהם בשנת המס 2012, עתידים לקבל אותו ביום כ"א בתמוז התשע"ז (15 ביולי 2017), לאחר ניכוי 25% מהיתרה. מוצע שגם התשלום הזה ייעשה בלא ניכוי 25% מיתרת המענק.

השלים את המידע האמור גם לאחר שהמנהל דרש את השלמתו. מוצע לקבוע הוראת מעבר שתחיל הסדר דומה על תביעות אשר הוגשו לפני יום פרסומו של החוק המוצע (הוא יום תחילתו של סעיף 11 לחוק המוצע), וביום הפרסום המנהל טרם נתן בהן החלטה. כך יוכל המנהל לשלוח דרישה להשלמת מידע לעובד אשר הגיש תביעה לפני התיקון וחסר למנהל מידע לשם קביעת זכאותו למענק. על פי המוצע, תידחה תביעתו של עובד אשר לא השלים את המידע החסר עד סוף שנת המס שלאחר השנה שבה נשלחה הדרישה.

כאמור, הצעת החוק משווה את תנאי תשלום המענק לעצמאים לפי סעיף 17 לחוק, להסדרים הקבועים לעניין זה לגבי שכיר. מאחר שמנגנון תשלום המענק לעצמאים לפי סעיף 17(ב3) לחוק בנוסחו הקיים, קובע שכספי המענק ישולמו לעצמאים באמצעות קיזוז מהכנסתם החייבת בשנה העוקבת לשנת המס שבשלה נתבע המענק ובשלוש השנים שלאחריה, ורק לאחר מכן תועבר לחשבון הבנק